

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ

Комплексний аналіз
регіонального ринку праці та
діяльності Державної служби
зайнятості у Запорізькій
області

Оксана Неживенко
Кандидат економічних наук
Індивідуальний консультант

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ
УКРАЇНА

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

Цей підсумковий звіт є результатом дослідження ринку праці Запорізької області та діяльності Державної служби зайнятості у Запорізькій області протягом січня-травня 2020 року. Дослідження виконано у рамках Програми Організації Об'єднаних Націй із відновлення та розбудови миру, яка працює у шести областях України: Донецькій, Луганській, Дніпропетровській, Запорізькій та Харківській; програма з верховенства права працює у Житомирській області. Це дослідження здійснено як складова Компонента «Економічне відновлення та розвиток інфраструктури».

В ХОДІ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- проаналізовано статистичні показники з метою всебічного аналізу тенденцій на ринку праці Запорізької області;
- надано огляд діяльності Запорізького обласного центру зайнятості щодо послуг та видів забезпечення, який він надає безробітним та роботодавцям регіону;
- проведено інтерв'ю щодо ринку праці Запорізької області із представниками Запорізького обласного центру зайнятості та роботодавцями Запорізької області, а також надано характеристику цим інтерв'ю;
- проведено опитування роботодавців Запорізької області і проаналізовано відповіді;
- зроблено прогнозування потреб ринку праці Запорізької області.

Підсумковий звіт структуровано відповідно до вищезгаданих завдань.

Автор дослідження висловлює подяку представникам Державної служби зайнятості, Запорізького обласного центру зайнятості, районних та міськрайонних філій Запорізького обласного центру зайнятості, роботодавцям та експертам, завдяки яким було зібрано потрібну інформацію і сформовано цілісну картину ринку праці Запорізької області задля донесення її читачу цього підсумкового звіту.

ТЕНДЕНЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Рівень участі населення 15-70 років у робочій силі в Запорізькій області станом на 2019 рік становив 64.1%. Найвищим цей показник був 2013 року (на рівні 65.6% від населення відповідного віку). Рівень участі населення працездатного віку у робочій силі в Запорізькій області станом на 2019 рік дорівнює 76%. Найвищим він був 2012 року (75%). Загалом, рівень участі населення у робочій силі у Запорізькій області в середньому відповідає тенденціям зміни рівня участі населення у робочій силі України відповідної вікової групи.

Рівень участі у робочій силі чоловіків є вищим за рівень участі у робочій силі жінок. Станом на 2018 рік, рівень участі у робочій силі чоловіків віку 15-70 років дорівнював 70.6%, а жінок – 56.3%.

Рівень зайнятості населення 15-70 років у Запорізькій області станом на 2019 рік був визначений на рівні 58.2%. Найвищим цей показник був 2013 року (на рівні 61.3%). Рівень зайнятості населення працездатного віку Запорізької області станом на 2019 рік складає 68.6%. Найвищим він був теж 2013 року (69.5%). Рівень зайнятості населення у Запорізькій області також загалом відповідає тенденціям зміни рівня зайнятості населення України відповідної вікової групи.

Рівень зайнятості чоловіків є знову-таки вищим за рівень зайнятості жінок. Станом на 2018 рік, рівень зайнятості чоловіків у віці 15-70 років дорівнював 64.2%, а жінок – 50.2%.

Рівень зайнятості населення за місцем проживання суттєво змінився протягом 2010-2018 років. Якщо 2010 року вищою була зайнятість у сільській місцевості (а саме 67.6% проти 57.1% зайнятості міського населення), то 2018 року зайнятість міського населення перевищила зайнятість населення у сільській місцевості (57.6% і 53.8%, відповідно).

Рівень неформальної зайнятості у Запорізькій області 2019 року становить 21.9% від кількості зайнятого населення віком 15-70 років, що дорівнює 162.0 тис. осіб. Цікаво, що якщо протягом 2017-2019 рр. в середньому по Україні неформальна зайнятість знижується на 2 відсоткових пункти (тут і далі – в.п.), у Запорізькій області вона зростає на 1.2 в.п.

Середньооблікова кількість штатних працівників у Запорізькій області протягом 2017-2020 років знижується у абсолютному значенні з 361.5 тис. осіб до 345.6 тис. осіб станом на березень 2020 року.

Рівень безробіття у Запорізькій області зазнав більшого зростання протягом 2015-2017 років, ніж відповідний показник України.

Рівень безробіття населення 15-70 років у Запорізькій області станом на грудень 2019 року складає 9.5% від робочої сили відповідного віку. Найвищим він був 2017 року (на рівні 10.7%). Рівень безробіття населення працездатного віку у Запорізькій області в грудні 2019 року становить 9.9%. Найвищим цей показник був також 2017 року (11%).

Рівень безробіття чоловіків у Запорізькій області досягає 11.2% 2016 року, після чого падає і станом на 2018 рік дорівнює 9%. Рівень безробіття жінок не припиняє свого зростання після 2016 року (8.6%) і на 2018 рік досягає 10.8%.

Зареєстроване безробіття станом на кінець 2019 року становило 2.5%, що відповідає 19.4 тис. осіб.

Співвідношення рівня безробіття до рівня зайнятості показує, як змінюється навантаження кількості безробітного населення до кількості зайнятого населення. Якщо відношення рівня зареєстрованого безробіття до рівня зайнятості у Запорізькій області демонструє невелике коливання у межах 3-5% протягом 2010-2019 років, то відношення рівня безробіття до рівня зайнятості за методологією МОП змінюється у межах від 10% 2013 року до 17% 2017 року. Це свідчить про зростання навантаження безробітного населення на зайнятих.

Динаміка кількості вакансій як показник є циклічним: щороку у грудні (станом на 1 січня) кількість вакансій є найменшою, а у березні (станом на 1 квітня) та серпні (станом на 1 вересня) зростає майже вдвічі або утричі. Загальна кількість вакансій зростає протягом 2017-2019 років. Наприклад, середньорічна кількість вакансій 2017 року складає 1285, 2018 року – 1908, 2019 року – 2763 вакансій. Кількість вакансій станом на 01.05.2020 року склала 1375 (причини пояснено у розділі «Реакція ринку праці Запорізької області на карантинні обмеження 2020 року» цього підсумкового звіту).

Паралельно зі збільшенням кількості вакансій відбувається скорочення навантаження зареєстрованих безробітних на вакансію: 2017 року середньорічний показник становив 17 осіб на вакансію, 2018 року – 11 осіб, а 2019 року – 8 осіб. У квітні 2020 року цей показник становить 18 осіб на вакансію (причини пояснено у розділі «Реакція ринку праці Запорізької області на карантинні обмеження 2020 року» цього підсумкового звіту).

Станом на 01.01.2020 року, загальна кількість безробітних, які отримували допомогу з безробіття дорівнювала 15496 осіб, а середній розмір допомоги із безробіття складав 3582 грн. 2780 осіб (що становить 18%) отримували мінімальну допомогу із безробіття у розмірі 610 грн, а 1326 осіб (8.6%) отримували максимальну допомогу із безробіття у розмірі 8408 грн.

Станом на 01.05.2020 року, загальна кількість безробітних, які отримували допомогу з безробіття становила 18654, середній розмір допомоги із безробіття складав 3467 грн. З них, 4493 особи (24%) отримували мінімальну допомогу із безробіття у 1000 грн, 1091 особа (5.8%) отримувала максимальну допомогу із безробіття у розмірі 8408 грн.

Попит на робочу силу (визначається кількістю вакансій станом на кінець звітнього періоду) складає 1.1 тис. станом на кінець 2019 року, і 1.4 тис. станом на 01.05.2020 року. Пропозиція робочої сили (визначається кількістю зареєстрованих безробітних) дорівнює 19.4 тис. станом на кінець 2019 року і 24.1 тис. осіб станом на 01.05.2020 року.

Середня номінальна заробітна плата у Запорізькій області дорівнює 12249 грн 2019 року (при середній заробітній платі в Україні у 12264 грн). Індекс середньої реальної заробітної плати був від'ємним 2014 (96.6%) і 2015 (80.8%) року. Протягом 2016-2019 років показник зростає і станом на 2019 рік дорівнює 111.8%.

Різниця у оплаті праці між чоловіками і жінками 2019 року становить 30% (13317 грн у чоловіків і 9310 грн у жінок).

Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності у Запорізькій області найвищою є у промисловості (13649 грн), державному управлінні й обороні (13430 грн), професійній, науковій та технічній діяльності (11367 грн) та фінансовій і страховій діяльності (11244). Найнижчою вона є у секторі операцій з нерухомим майном (6443 грн), тимчасового розміщування й організації харчування (6520 грн), сільського господарства (6955 грн) і охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (7168 грн).

Середня заробітна плата штатних працівників по містах і районах станом на кінець 2019 року найбільшою була у місті Енергодар (20596 грн), Василівському районі (12500 грн), місті Запоріжжя (10926 грн) та Пологівському районі (10488 грн). Найнижчою вона була у Якимівському (7054 грн), Оріхівському (7035 грн) районах, місті Бердянськ (7023 грн) і Мелітопольському районі (6979 грн).

У грудні 2019 року 6.2% (або 20.5 тис. осіб) від кількості працівників, яким оплачено 50% і більше робочого часу отримали нарахування заробітної плати менше 4173 грн (мінімальна заробітна плата). Частка працівників, яким було нараховано заробітну плату менше 10 тис. грн (що є менше, ніж середня заробітна плата по області), була 57.2% (або 188.9 тис. осіб). 13% працівників (або 42.9 тис. осіб) отримали нарахування більше 20 тис. грн.

Кількість осіб, яким не було оплачено 50% і більше робочого часу 2019 року дорівнює 13.3 тис.

Станом на 1 січня 2020 року, заборгованість із виплати заробітної плати на підприємства в Запорізькій області дорівнює 99 млн. грн, більшість з якої (51.8%) припадає на підприємства-банкрути, 43.7% – на економічно активні підприємства і 4.5% – на економічно неактивні підприємства. Середня сума боргу на одного працівника становить 11759 грн.

Більша частка заборгованості (45%) припадає на державні підприємства, 16% – на комунальні підприємства, 5% – на товариства з обмеженою відповідальністю, 4% – на філії (інші відокремлені підрозділи).

Із підприємств усіх розмірів в Запорізькій області, найбільшою є кількість мікропідприємств; їх нараховується 12571 (84% від усіх), малих підприємств – 1804 (12%), середніх – 592 (4%) і великих – 26 (0.2%).

Найбільша кількість зайнятих працівників – на середніх підприємствах (102192 особи або 40%). На великих підприємствах працює 86457 осіб (34%), на малих – 37363 особи (15%), а на мікропідприємствах – 30172 особи (12%).

Найвищий обсяг продукції реалізовується на великих підприємствах – 183143 млн.грн (57% від загального обсягу), на середніх – 80892 млн. грн (25%), на

малих – 37181 млн. грн (12%), і на мікропідприємствах – 21297 млн. грн (7%).

Найбільше підприємств зареєстровано у місті Запоріжжя (9028 одиниць), їх менше у Мелітополі (879), Бердянську (754), Оріхівському (330) та Приазовському (262) районах. А найменше у місті Токмак (121) та Розівському районі (76).

Найбільше зайнятих працівників нараховується у Запоріжжі (181261 осіб), Бердянську (12283), Мелітополі (12174) та Мелітопольському районі (3166). Найменше зайнятих у Бердянському (1535) та Розівському (537) районах.

Найбільше продукції за обсягом реалізується у Запоріжжі (262143 млн. грн), Бердянську (9018), Мелітополі (7560) та у Оріхівському районі (2555). Найменше продукції реалізується у Бердянському (814) та Розівському (222) районах.

Найбільша кількість великих підприємств працюють у промисловості (77%) і у торгівлі (23%). Із середніх підприємств, найбільше їх працює у промисловості (38%), сільському господарстві (17%) та торгівлі (14%). Із малих, найбільше їх працює у торгівлі (27%), сільському господарстві (19%) та промисловості (13%). Мікропідприємства переважно працюють у торгівлі (28%), сільському господарстві (19%) та операціях з нерухомістю (12%).

Із великих підприємств, найбільше осіб зайнято у промисловості (94%) і у торгівлі (6%). Із середніх підприємств, відповідними секторами є промисловість (48%), сільське господарство (11%) і торгівля (9%). Із малих підприємств, це промисловість (21%), торгівля (21%) та сільське господарство (20%). На мікропідприємствах найбільше зайнято у торгівлі (26%), сільському господарстві (21%) та промисловості (15%).

Із великих підприємств, максимальний обсяг реалізованої продукції забезпечується промисловістю (87%) і торгівлею (13%). Щодо середніх підприємств, відповідними секторами є промисловість (45%), торгівля (33%) та сільське господарство (9%). Щодо малих підприємств, це торгівля (48%), промисловість (19%) та сільське господарство (15%). Щодо мікропідприємств, це є знову ж торгівля (52%), сільське господарство (13%) і промисловість (11%).

Кількість зайнятого населення у Запорізькій області 2018 року складала 732.2 тис. осіб. У абсолютному вимірі ця кількість зменшилася з 2012 по 2018 рік на 11%. Найбільший спад кількості зайнятих спостерігається у професійній, науковій та технічній діяльності (спад на 23%), фінансах та страхуванні (20%), а також промисловості (15%). Єдині два сектори, які демонструють зростання за кількістю зайнятого населення, є державне управління (зростання на 10%) та діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (7%).

Із загальної кількості зайнятого населення, 361.1 тис осіб зайняті на підприємствах або як фізичні особи-підприємці. Із них, 71% (або 256.2 тис. осіб) працюють на підприємствах. Більшість зайняті на промисловості (56%), у торгівлі (12%) та сільському господарстві (10%). Решта 29% осіб (або 104.9 тис.) працюють як

фізичні особи-підприємці. Більшість здійснюють свою діяльність у торгівлі (57%), промисловості (7%), інформації та телекомунікаціях (6%).

Із загальної кількості фізичних осіб-підприємців, 51.3% здійснюють свою діяльність у місті Запоріжжя. Мелітополь (із 12.4% фізичних осіб-підприємців) і Бердянськ (з 8% фізичних осіб-підприємців) займають друге та третє місце у цьому переліку.

Середня заробітна плата у промисловості зросла з 2013 до 2019 року більш ніж утричі, з 4022 грн до 13649 грн. Серед видів промисловості, станом на 2019 рік, найвищою заробітна плата була у постачанні електроенергії і газу (18635 грн) й добувній промисловості (17173 грн). Найбільше зростання 2019 року порівняно з 2013 роком (у 3.5 рази) демонструє переробна промисловість, а найменше (у 2.8 рази) – водопостачання, каналізація, поводження з відходами.

У грудні 2019 року, 3.7% працівників промисловості, яким оплачено 50% і більше робочого часу, отримали заробітну плату у межах мінімальної заробітної плати. 22.1% працівників отримали заробітну плату вище 20000 грн. Це свідчить про значні диспропорції в оплаті праці у промисловості, а також про нерівність між найвищим рівнем оплати та найнижчим. Зростання показника розподілу заробітної плати зліва направо демонструє, що ті, хто отримує вищу оплату праці у промисловості, кількісно переважають осіб із нижчою оплатою праці.

У грудні 2019 року, 11.4% працівників сільського господарства, яким оплачено 50% і більше робочого часу, отримали заробітну плату у межах мінімальної заробітної плати. 1.9% працівників отримали заробітну плату вище 20000 грн. Це свідчить про суттєві диспропорції в оплаті праці у сільському господарстві, а також про нерівність між найвищим рівнем оплати праці та найнижчим. Спад показника розподілу заробітної плати зліва направо демонструє, що ті, хто отримує нижчу заробітну плату, кількісно значно переважають зайнятих із вищою оплатою праці.

Цікаво, що у той час, коли продуктивність праці у сільському господарстві протягом 2016-2018 рр. в Україні зростає на 14%, у Запорізькій області вона знижується на 13%.

Частка рибальства Запорізької області у загальному вилові риби та водних ресурсів України зростала з 5.5% 2010 року до 31.8% 2016 року. Проте, ця частка скоротилася до 9.8% 2019 року.

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ ЗАПОРІЗЬКОГО ОБЛАСНОГО ЦЕНТРУ ЗАЙНЯТОСТІ

Запорізький обласний центр зайнятості входить до централізованої системи державних установ Державної служби зайнятості, діяльність якої спрямовується та координується Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства у сфері зайнятості населення. До підпорядкування Запорізького

обласного центру зайнятості належать такі підрозділи: 1 міський центр зайнятості, 3 відділи сприяння зайнятості Запорізького міського центру зайнятості, 2 міськрайонних центри зайнятості, 1 міська філія, 1 міськрайонна філія, 15 районних філій і 2 відділи сприяння зайнятості у районах області. В Запорізькій області у системі Державної служби зайнятості працює 555 осіб станом на травень 2020 року.

Усі послуги, які пропонує Запорізький обласний центр зайнятості, є безкоштовними і надаються винятково за згодою особи. Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та Закону України «Про зайнятість населення», такими послугами є:

- професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації безробітних у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, у тому числі в навчальних закладах Державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах, організаціях;
- професійна орієнтація;
- пошук підходящої роботи та сприяння у працевлаштуванні, у тому числі шляхом організації громадських та інших робіт тимчасового характеру у порядку, встановленому Кабінетом міністрів України;
- здійснення на замовлення роботодавця підбору працівників;
- задоволення потреб роботодавців у тимчасових працівниках для виконання громадських та інших робіт тимчасового характеру;
- надання компенсації роботодавцям, які працевлаштовують громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню (а саме, є недостатньо конкурентоспроможними на ринку праці);
- надання компенсації роботодавцям – суб'єктам малого підприємництва, які стимулюють самозайнятість населення і створення нових робочих місць;
- надання ваучера для підтримання конкурентоспроможності деяких категорій громадян (а саме, особам віком понад 45 років, страховий стаж яких становить не менше 15 років) шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності;
- стимулювання діяльності роботодавців, спрямованої на створення нових робочих місць шляхом щомісячної компенсації єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- здійснення заходів сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб (тут і надалі – ВПО);

10

- надання роботодавцям компенсації витрат на оплату праці працевлаштованих осіб з числа ВПО та компенсації витрат роботодавця, який працевлаштовує зареєстрованих безробітних з числа ВПО, на перепідготовку та підвищення кваліфікації;
- допомога роботодавцям у підготовці текстів оголошень про вакансії;
- сприяння у проведенні роботодавцями співбесід із кандидатами на робочі місця та організація зустрічей з шукачами роботи;
- проведення семінарів для роботодавців, у тому числі з питань працевлаштування інвалідів;
- надання консультацій щодо виконання певних норм законодавства про працю і зайнятість, державне соціальне страхування на випадок безробіття, у тому числі з питань вивільнення працівників, працевлаштування громадян, які не здатні конкурувати на ринку праці, з питань використання праці іноземців тощо;
- надання консультацій особам з питань організації та провадження підприємницької діяльності;
- інформаційні та консультаційні послуги, пов'язані з працевлаштуванням.
- Видами забезпечення, які надає Запорізький обласний центр зайнятості відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», є:
 - допомога з безробіття, у тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності. Станом на 01.01.2020 року, допомога із безробіття встановлена на мінімальному рівні у 650 грн та максимальному – 8408 грн.
 - допомога на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні.

ІНТЕРВ'Ю ЩОДО РИНКУ ПРАЦІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Протягом лютого-квітня 2020 року було проведено інтерв'ю з працівниками Державної служби зайнятості (а саме, Запорізький обласний центр зайнятості, Василівська районна філія Запорізького обласного центру зайнятості, Токмацька міськрайонна філія Запорізького обласний центр зайнятості) та роботодавцями Запорізької області.

Визначено, що пріоритетними видами діяльності у Запорізькій області є промисловість, сільське господарство та туризм. Промисловість формує запит на

виробничі професії. Робота у сільському господарстві має сезонний характер, адже починається з квітня і триває до листопада. Найзатребуванішими вважаються професії із середньою кваліфікацією. Зайнятість у туризмі теж має сезонний характер і формує потребу у працівниках низької кваліфікації, а також у адміністративному і медичному персоналі.

Всі інтерв'юювані зазначали, що у Запорізькій області помітний професійно-кваліфікаційний дисбаланс, бо, за оцінками, біля 30% робітників працюють не за спеціальністю. Найважче заповнити попит на фахових працівників середньої кваліфікації.

Проблему дисбалансу попиту і пропозиції підприємці розв'язують, залучаючи до роботи пенсіонерів та ділячи незаповнену вакансію на доплати членам бригади.

Важливу роль у підвищенні професійного освітнього рівня займають навчальні заклади професійно-технічної освіти. За даними Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації, у Запорізькій області нараховується 35 закладів професійно-технічної освіти на 2019 рік, а станом на червень 2020 року – 34. Також, оскільки у області немає Центру професійно-технічної освіти, Запорізький обласний центр зайнятості направляє осіб на навчання до Центрів професійно-технічної освіти в такі області, як Дніпропетровська, Харківська та Одеська, через територіальну близькість.

Деякі підприємства самостійно організовують навчально-тренувальні центри як неформальну освіту, які забезпечують підвищення кваліфікації та перекваліфікацію працівників.

Інтерв'юювані вітають співпрацю підприємств регіону із закладами професійно-технічної і вищої освіти, але, оскільки заклади професійно-технічної освіти зараз перебувають у процесі реорганізації (укрупнення закладів), ситуація не є до кінця врегульованою.

Роботодавці стверджують, що Державна служба зайнятості забезпечує пошук працівників низької та середньої кваліфікації. Крім того, роботодавці звертаються до Служби зайнятості переважно не в першу чергу, намагаючись заповнити попит через внутрішні портали, сайти із пошуку працівників та через родичів і знайомих.

Незадекларовану працю було названо серйозною проблемою для ринку праці області. Її частку оцінюють на рівні від 30 до 80%. Найвищою вона є у будівництві, сільському господарстві і кур'єрській діяльності.

Іншим викликом для області є зовнішня міграція, протягом 2017-2020 років суттєво зросла плінність кадрів. Загальною була також думка, що престиж робітничих професій втрачається.

АНКЕТУВАННЯ РОБОТОДАВЦІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

У березні 2020 року було проведено анкетування роботодавців Запорізької області, у якому взяли участь 51 роботодавець. У вибірці присутні представники підприємств основних видів економічної діяльності, усіх розмірів, територіальної належності та віку підприємств.

Опитаними роботодавцями зазначено, що найвищим є попит на працівників середньої кваліфікації. Освітній рівень підготовки працівників при прийомі їх на роботу загалом є прийнятним. Крім того, робота працівників підприємств переважно відповідає кваліфікаціям, здобутим у навчанні.

Найбільш цінними навичками вважаються:

- для працівників нижчої кваліфікації: уміння працювати в команді, самостійність та дисциплінованість і екологічна грамотність;
- для працівників середньої кваліфікації: уміння працювати в команді, самостійність та дисциплінованість і комунікативні навички;
- для працівників вищої кваліфікації: уміння приймати рішення, перепрофільовуватися у кризові часи і лідерські риси.

Роботодавці сприймають якість професійно-технічної освіти у Запорізькій області на середньому рівні або задоволені нею. Серед причин незадоволення такою освітою були: застаріла матеріально-технічна база, невідповідні навчальні програми і низька кваліфікація викладачів.

Причинами дисбалансу між попитом і пропозицією на ринку праці вважають непопулярність професійно-технічної освіти, рівень заробітної плати та невідповідність кваліфікації робітників потребам ринку.

Основними викликами для ринку праці Запорізької області найчастіше було названо такі: низька заробітна плата, трудова міграція, відтік кваліфікованих кадрів, відтік молоді, старіння кадрів та зовнішні фактори (карантин, невизначеність).

Найбільш затребуваними професіями протягом наступних 3-5 років, незалежно від сектору, в якому працюють роботодавці, вважаються: робітничі професії (слюсар, токар, електрозварник), лікар, машиніст, тракторист, ІТ-фахівець, електромонтер, аграрій, водій, медсестра, менеджер з продажів, бухгалтер, інженер, менеджер роботи з персоналом, працівники сфери обслуговування (офіціант, бармен), продавець, кухар, дизайнер, юрист, швачка, архітектор.

Врешті, більшість підприємців позитивно оцінюють перспективи виду економічної діяльності, у якому вони працюють, протягом наступних семи років.

ПРОГНОЗ ПОТРЕБ РИНКУ ПРАЦІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Прогнозування потреб ринку праці Запорізької області було проведено шляхом моделювання часових рядів на основі багатофакторної лінійної регресії. У моделі враховано сезонність даних вакансій, тренд вакансій до зростання та фактор карантинних обмежень у зв'язку з пандемією COVID-19.

Побудовано 29 моделей (загальна кількість вакансій, вакансії за професійними групами та вакансії за видами економічної діяльності) на основі місячних даних протягом січня 2017-квітня 2020 року включно. Прогноз побудовано на період до грудня 2021 року.

Загалом, прогнозується зростання за всіма професійними групами та всіма видами економічної діяльності, незважаючи на кризу ринку праці, який переживала вся Україна протягом весни 2020 року. Причинами такого зростання є висхідна тенденція зміни загальної кількості вакансій протягом попередніх трьох років.

За професійними групами, найбільше зростання простежується для фахівців (зростання з 133 вакансій станом на 1 травня 2020 року до спрогнозованого середньорічного показника 2021 року у 409 вакансій), професіоналів (зростання з 137 до 416) та кваліфікованих робітників з інструментом (зростання з 269 до 763). Помірне зростання прогнозується для професійної групи робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування і складання устаткування та машин (зростання з 273 до 655). Найменше зростання очікується для професійної групи технічних службовців (зростання з 53 до 100).

За видами економічної діяльності, найбільше зростання очікується у добувній промисловості (зростання з 5 вакансій станом на 1 травня 2020 року до спрогнозованого середньорічного показника 2021 року у 77 вакансій), сфері готелів і ресторанів (зростання з 101 до 183), професійній діяльності (зростання з 18 до 59) та будівництві (зростання з 26 до 101). Найменше зростання простежуватиметься у операціях з нерухомістю (зростання з 43 до 79) і сільському господарстві (зростання з 237 до 384).

Також спрогнозовані дані було скориговано (у двох видах економічної діяльності: постачання електроенергії і будівництво) на основі отриманої інформації про інвестиційні проекти, які було надано Запорізькою обласною державною адміністрацією. У Запорізькій області реалізується два інвестиційних проекти у галузі альтернативної енергетики, а саме Проект будівництва вітрових електростанцій на території Приазовського та Мелітопольського районів протягом 2018-2021 років та Будівництво вітропарку Zophia на території Якимівського району протягом 2019-2022 років.

РЕАКЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ НА КАРАНТИННІ ОБМЕЖЕННЯ 2020 РОКУ

За період карантину (з 12 березня по 25 травня) роботодавцями до Запорізького обласного центру зайнятості надано на 47% менше вакансій, ніж за відповідний період минулого року.

Станом на 1 травня 2020 року, серед професійних груп, за якими зростання кількості зареєстрованих безробітних є максимальним (порівняно з 1 травня 2019 року), є: професіонали і фахівці (кількість зареєстрованих безробітних зросла на 63%), працівники сфери торгівлі та послуг (на 54%) та кваліфіковані робітники з інструментом (на 52%).

Видами економічної діяльності, які найбільше постраждали від карантинних обмежень березня-травня 2020 року відповідно до показника зростання кількості зареєстрованих безробітних осіб, є: тимчасове розміщування й організація харчування (кількість зареєстрованих безробітних зросла на 113%), охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (зростання на 95%), будівництво (зростання на 93%), переробна промисловість (зростання на 76%), а також мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (зростання на 68%).

Запорізький обласний центр зайнятості запровадив такі дії для подолання наслідків пандемії на ринок праці:

- спрощено реєстрацію у Центрі зайнятості та з метою отримання допомоги з безробіття;
- створено можливості подати заяву про отримання статусу безробітного та отримання допомоги з безробіття дистанційно;
- підвищено мінімальний розмір допомоги з безробіття на період карантину та протягом 30 днів після його завершення з 610 до 1000 грн;
- якщо до карантину звільненим за власним бажанням допомога з безробіття виплачувалася з 91-го дня набуття статусу безробітного, визначено, що призначення допомоги зареєстрованим у Центрі зайнятості безробітним відбувається з уже першого дня набуття статусу безробітного (навіть тим, хто був звільнений у період карантину за власним бажанням);
- надано право на отримання допомоги з часткового безробіття роботодавцям з числа суб'єктів малого та середнього підприємництва, які:
 - > зупинили або скоротили діяльність через карантин;
 - > сплачували єдиний внесок протягом останніх 6 місяців, що передують даті зупинення або скорочення діяльності, за найманих працівників, з якими не припинено трудові відносини на дату подання звернення до Запорізького обласного центру зайнятості.

